

KANARISKE ØER
FUERTEVENTURA, TENERIFE & GOMERA
EN DECEMBER UGE MED FUGLE & HVALER

Uffe Gjøl Sørensen & Lene Smith
© December 2005

Indledning

Denne uge til de Kanariske øer, 11-18/12 2005, blev temmelig spontant planlagt ved at finde en billet til Tenerife for blot 2100 DKK per person inkluderende fly og et uspecificeret hotel. Sidstnævnte viste sig at være en god ferieledighed i megahotellet Barcelo Varadero i sydenden af byen Puerto de Santiago, der ligger på vestkysten af Tenerife. En god basis for en aktiv uge, der var tilrettelagt for at opleve den ekstreme variation i de Kanariske Øers natur – ørkenøen Fuerteventura (med fly, 2 dage med en overnatning), den charmerende Gomera med sit laurbærskovsdekke indre (en-dagstur med færge) og resten af tiden på vulkanøen Tenerife med dens varierede natur – ikke mindst den 3700 m høje Teide vulkan med dens markante vegetationszoner – men også forskellen fra det regnrige nord til det tørre, ørkenagtige syd. Dette gav mulighed for at se en række af de klassiske endemiske fugle for de makaronesiske øer, dvs. de østatlantiske øgrupper som udover de Kanariske Øer omfatter Madeira, Azorerne og Kap Verde øerne, og dette yderligere suppleret med et indblik i den øjeblikkelige dynamiske situation indenfor fuglesystematikken, hvor en række af øernes distinkte racer af velkendte europæiske fugle (Blåmejse, Rødhals, Bogfinke, Gransanger, Fuglekonge) er kandidater til at blive splittet ud som selvstændige arter.

De Kanariske Øer viste sig at være et fint rejsemål i vintertiden, hvor man i rimeligt ro og mag kan se de lokale landfugle. Planlægningen er enkel, da der findes en god guidebog, Clarke & Collins (1996) (der kan suppleres med et righoldigt udvalg af rejserapporter fra nettet). Trods guidebogen allerede har nogle år på bagen giver den pålidelig introduktion til de steder, som vi besøgte – med enkelte justeringer, som gennemgås senere. Bogens anvisninger på de klassiske endemiske fugle viste sig helt at holde stik, idet vi fandt dem alle: Lille Laurbærdue, Stor Laurbærdue, Ensfarvet Sejler (eneste art, der ikke er 100 % standfugl og derfor lidt uforudsigelig om vinteren), Kanarisk Bynkefugl (kun Fuerteventura), Blå Bogfinke, Kanarisk Piber og Kanariefugl. Mulighederne for hvalsafarier er en ekstra bonus, der kun kan anbefales. Den er oven i købet billig (30-35 € for en tre-timers tur).

Guidebogens arts-liste nævner de fleste lokale racer af fuglene men er langt fra up-to-date omkring ø-gruppens stribede af 'måske' arter, hvor den nyeste forskning mere eller mindre overbevisende argumenterer for arts-status: Kanarisk Gransanger, Kanarisk Fuglekonge, Vestlig Kanarisk Blåmejse (på Tenerife/Gran Canaria/Gomera, men hvor de distinkte racer på både El Hierro og la Palma er yderligere kandidater til artsstatus), Østlige Kanarisk Blåmejse (som måske er en del af den Nordafrikanske Blåmejse), Kanarisk Rødhals (kun Tenerife og Gran Canaria) og Kanarisk Bogfinke (et par mulige arter involveret). Ligeledes er Kravetrappen i dag ofte splittet i to arter, hvor Fuerteventura-racen sammen med den Nordafrikanske race udgør en art, der passende kunne kaldes Vestlige Kravetrappe.

Kanarierne byder på spændende havfugle, men de er ikke nemme. Ihærdig obs fra fremskudte pynter i de rette vindforhold vil sikkert kaste noget af sig, ligesom mange med held ser nogle af arterne fra færgerne mellem øerne. Vores eneste længere sejlads var mellem Tenerife og Gomera og desværre var der alene en hurtigfærge til at dække ruten, hvilket kun giver ringe observations muligheder for havfugle. Vores 3-timers hvalsafari ud for Los Gigantes skete i næsten havblik og der var med garanti ingen havfugle i syne på den relativt kystnære tur. Af de eftertragtede skråper er dog alene den fåtallige Lille Skråpe sandsynlig om vinteren. Kuhl's & Bulwers Skråper er trukket bort til deres vinterkvarterer. De dyre stormsvale (Madeira & Fregat) er standfugle og bør kunne ses året rundt, men de er både fåtallige og notorisk svære at finde.

Kulturmæssigt var besøget på det moderne museum i Santa Cruz en stor oplevelse – især den meget fine udstilling om guanche-folket – den første kolonisering på Kanarierne, der skete allerede før Kr. af berber-stammer fra Nordvestafrika/Libyen. Kulturen udviklede sig aldrig rigtig over stenalderstadiet, og befolkning uddøde af influenza, som spanierne utilsigtet bragte med sig, da de besatte øgruppen i slutningen af 1400-tallet. Museets omfattende og noget klassiske gennemgang af dyrelivet gav også mange gode informationer. Et frilandsmuseum om landlivet på Fuerteventura kan også anbefales.

Aktiviteter

- 11/12 Søndag: Ankomst 13.30 lokal tid. Transfer med bus til Puerto de Santiago med ankomst 15.05. Taxa tilbage til lufthavnen og leje af bil 15.40-16.00. Kørsel tilbage med en stille tur ad biveje det sidste stykke. På hotellet igen 17.30. Gåtur til centrum langs 18-19.00. Mørke fra 18.30. Den lumre afrikanske scirocco-vind blæste ind fra øst og der var diset og lidt trykket overalt.
- 12/12 Mandag: Kørsel fra hotellet til Aeroporte Norte 06.45-08.30. Trafikprop omkring Santa Cruz. Flyvning til Fuerteventura 10.00-10.50. Billeje i lufthavn. Straks sydpå fra lufthavnen og første stop ved Las Salinas på kysten, som er ved at blive restaureret til et saltmuseum. Men stadig vadefugle på kysten. Frokost stop i den nærliggende Barranco de la Torre og hurtig held med den Kanariske Bynkefugl (12.00-13.45). Kørsel Antigua-Puertito de los Molinos (ved kysten)-Tefia -Tindaya (café stop)-La Olivia. Helleristninger ved Tindaya ligger på toppen af et helligt bjerg og var desværre ikke tilgængelige pt. Fuglekigning i ørken/steppe nordvest for La Olivia 16.00-18.00 med rigtige gode kig på Vestlig Kravetrappe. Forsøgte også at se kirken, men fandt den lukket. Derefter kørsel til hotel i Corralejo (F). Fortsat diset og overskyet scirocco-vejr og temmelig blæsende.
- 13/12 Tirsdag: Kort morgengåtur på promenade i Corralejo. Kørsel til c. 4 km S for El Cotillo og kig på kyststeppen dér (09.30-10.30). Fandt både Vestlige Kravetrappe, Berberhøne og Sortbuget Sandhøne. Videre til La Oliva for at få nogle landskabsbilleder. Næste korte stop overfor statuen af filosofen Unamuno (der lærte sig dansk for at læse Kirkegård) og derefter en længere stop ved hjemstavns museet i Tefia. 7 renoverede bondehuse giver et fint indblik i det traditionelle, fattige landboliv. Via en Don Quijote mølle til et frokoststop ved Puertito de los Molinos på vestkysten. Derefter ad grusvej ud til vådområdet Embalse de los Molinos (14.00-15.00) og fandt her turens største hit: En gravand. Videre til Betancuria med en intensiv gåtur til udsigtspunktet Mirador del Morro Velosa kort forinden. Stop i Betancuria (16.20-16.40). Afsluttede med gåtur i barrancaen ved Embalse de los Peñites. Småkøligt og få fugle. Kørsel fra 18.00-19.00 til lufthaven og flyvning til Santa Cruz. Vejret klarede betydeligt op i løbet af dagen – lunt og lækkert – lige det vejr vi var taget sydpå for at være i.
- 14/12 Onsdag: Sightseeing i Santa Cruz om formiddagen – først og fremmest for at se det fremragende og moderne museum, Museo de la Naturaleza y el Hombre. Tog taxa til lufthavnen for at hente bilen. På Anaga halvøen 12.15-17.00. Stop ved udsigtspunktet Jardin (kort), derefter ved Mirador Cruz del Carmen m. frokost, videre til Mirador Pico del Inglés med fremragende udsigt (14-16). Bl.a. gåtur i ca. 10 min ned ad stien mod Barrio de la Alegria til et T-kryds, hvor der går 20 m til venstre (mod Hijo), hvorfra der var udsigt over skråning med 15+ laurbærduer. Fine kig i teleskopet. Men ellers få fugle på disse højder. Kaffestop ved Cruz del Carmen og gåtur ad kultur/natursti. Kl. 16.50 begyndtes køreturen mod hotellet i Puerto de Santiago med et kort stop ved picnicplads

nedenfor Mirador Jardin. Dagens startede med solskin i Santa Cruz men det blev senere temmelig blæsende – i Anaga-bjergene byger og skyerne var meget tæt på.

- 15/12 Torsdag: Hele dagen på Teide. Det meste af dagen oppe i blok- og lavamarkerne, inkl. en tur med tovbanen til 3400 m højde. Kun forud forberedte med særtilladelser får lov at gå de sidste 300 m til toppen. Vi gik i stedet til et udsigtspunkt og kunne mærke den tynde luft. Et enkelt sted kom vanddampe op og der var mos og lav lige omkring – men ellers kun bare sten. Var ved Las Lajas 15.15-16.45 – desværre netop som skyerne ramte og længe var der ingen aktivitet overhovedet. En del blev vredet ud af stedet, men bogfinkerne glippede totalt. Returnerede til Los Gigantes i det sidste eftermiddagslys og stoppede ved et udsigtspunkt over byen med en planche med de almindeligste hvaler. Fandt ned til havnen og fik meget belejligt brochurer på hvalsafarier, så det var nemt over telefonen at bestille en tretimers tur til lørdag. Klart vejr og solskin om morgenen og det holdt helt til toppen af Teide. Derefter begyndte skyerne at snige sig ind og da var tid at tage tovbanen ned var det gennem et tæt skylag. Overskyet resten af dagen og decideret tæt og klamt i 2000 m højde. Tilbage ved havets overflade var det dog stille og lunt vejr med en flot solnedgang bag Gomera.
- 16/12 Fredag: Tidligt med bilen til Los Cristianos (07.30-08.15) og fandt uden problemer ned til P-plads ved Fred Olson Lines hurtigfærge til Gomera. Fik også hurtigt billetter. Afgang kl. 08.30 og vel fremme i San Sebastian 09.05. Slentrede op i byen til en lokal bil udlejer. Efter lidt kørsel rundt efter en tank kørte vi direkte ud til La Cabonera. Man kommer igennem en kæde af vejtunneller og efter den sidste er man pludselig ved bunden af laurbærskovklædte skråninger. La Cabonera en nedlagt café. Måtte vente ca. 20 min. ved La Carbonera inden en due blev opdaget siddende på en udgået gren i toppen af et stort træ. Teleskopet på og tydeligt sort halebånd viste, at det var en Lille Laurbærdue. Dam'd, vi var her for den anden art. Men hov, der sidder en due mere i nabotræet: Igen teleskopet på og jo, denne havde halen dyppet i hvid maling og var tydeligt større: En klar Stor. Stort! Senere fra udkigsstedet El Rejo på Monte del Cedro vejen havde vi fine teleskop kig på begge arter, mens de sad under os. Her hørtes begge arter kurre. Under hele seancen var der overskyet og det tyknede og blev snart til regn, hvorfor vi opgav en planlagt gåtur. Kørte i stedet over centralmassivet og ned på sydsiden mod Alajero. Stoppedede ved sti til et drageblodstræ nord for byen. Det regnede ret kraftigt og vi tog lidt tidlig frokost i bilen. Da vi var klar, var regnen ovre og vi gik ad en brostensbelagt sti, der slyngede sig længere og længere ned i dalen, hvor til sidst et formidabelt drageblodstræ dukkede op. Behørigt indhegnet med metalstænger – kombineret gede- og turistværn. Efter den fine konditur trillede vi til kysten – så Hierro i det fjerne svagt markeret i disen og fik kaffe/cola til bølgenes brus. Kørte tilbage til højderyggen ad en anden vej og returnerede gennem Monte el Cedro – nu bedre vejr men uden at se en eneste due! I San Sebastian 15.55 og lift til færgen. Afgang planmæssigt 16.30. Korte hvalkig af en lysebrun næbhval (mega) og en lille flok Grind. Ank. 17.05 og uden store sværdslag via motorvejen tilbage til hotellet. En flok Ensfarvet Sejler røg over i en motorvejsudfletning. Overskyet vejr hele dagen og i højderne sjask regn. Temmelig meget bølgegang under sejladsen fra Los Cristianos til Gomara.
- 17/12 Lørdag: Afgang 10.15 til hvalsafari fra Los Gigantes. Denne startede 20 min forsinket kl. 11.20, men kom også 20 min forsinket ind. Sejlads ret ud i strædet mod Gomera. Det blev formidabelt: 20-30 grindehvaler og 4-500 atlantisk plettet delfin. Båden sejlede derefter til bunden af Masca barranca'en, hvor der blev ankret op og serveret frokost. Tøffede tilbage langs Gigantes klippevæggen og var retur i haven 14.20. Lene blev kørt til hotellet og Uffe fortsatte. Første til Erjos Ponds (15-15.45), derefter ud af grusvejen til Monte del

Aqua – en flot rest laurbærskov. Kørte ca. 3 km ud ad sporet og var hele tiden i tæt skov. Stoppede flere gange og fandt flere af de lokale fugle. Returnerede til Santiago del Teide og tog en afstikker ud til Masca, der nås ad over et lille pas og ned af en lang serpentinervej. Meget flot landskab og en planche fortalte, at det netop er på Los Gigantes-massivet, at det store Tenerife firben overlever. Retur omkring skumringen. Lunt vejr hele dagen men generelt overskyet indtil sidst på eftermiddagen, hvor det klarede op. Havet roligt og ideelt for hvalsafari.

18/12 Søndag: Tidligt op og afgang fra hotellet allerede 07.45. Kørsel op af Teide en krystal klar morgen – køligt og en fjern dis over havet. Gomera lå fint og kom tættere og tættere på alt som vi steg i højden. Kørte direkte til Las Lajas og der var helt stille uden skolebørn - kanariefuglene kvadrede. Det varede ikke længe inden den sidste lokale profil lod sig se: en Blå Bogfinke hun. Siden kom også hanner og flere hunner til. Fine kig. Vi kørte lidt tilbage og op på plateauet og stoppede jævnlige for at nyde det stille vejr og tage billeder af de flotte landskaber – ekstrem skønhed. Koldt og rimfrost, hvor der var skygge. Endte ved Roques de Garcia formationerne men kørte 10.15 mod lufthavnen. Stop ved et par meget store fyrretræer lige ovenfor Vilaflor, hhv. 47 og 56 m høje. Ad biveje og kun de sidste tre km på motorvejen. Problemløs aflevering af bilen og ditto in-check. Afgang næsten en time forsinket og med en flyvetur på 5 timer var vi i Kastrup kl. 20.25 DK tid. Koldt og klat. Yrk.

Lokalitetsbeskrivelser

(hvor der er bemærkninger til Clarke & Collins, hvorfor bogens lokalitetsnavne benyttes)

Fuerteventura:

Barranco de la Torre: Området nås nemt fra Las Salinas på kysten ved at forsætte gennem den lille flække ud forbi en høj radiomast og man kommer frem ad en lidt bumpet grusvej til barrancoens udmunding på kysten. Der kan køres op i dalen mindst til en gedefarm på sydsiden. Kort før denne er der et gravet vandhul med fri vandflade. Alle vores observation blev mere eller mindre lavet i forbindelse med et frokoststop ved siden af et interimistisk pumpehus nogle få hundrede meter oppe i barrancaen.

La Oliva: Vi kørte ud i området nordvest for byen, dvs. omkring markerne området 'Rose de los Negrines'. Der er kun adgang ad grusvejen, der løber langs sydsiden af markerne. Grusvejen starter straks efter sidste hus og går brat opad på venstre hånd. Guidebogen beskriver, at Kravetrapperne i skumringen kommer ind på markerne fra den tilliggende vidstrakte busksteppe/ørken. Der er imidlertid ikke noget på markerne på denne årstid, så vi kørte i stedet ud ad grusvejen til toppen af højdedraget vest for. Herfra kan der overskues store flader og v.h.j.a. teleskopet kunne et trappepar nydes, da de startede aftenfourageringen og helt uforstyrret gik rundt mellem lave buske i en sammenhængende, vegetationsdækket flade. Det blæste ret kraftigt under vort besøg i området, hvorfor næsten alt blev set fra bilen. Måske årsagen til at vi ikke så nogen Dværøglærker, der efter sigende er stedets almindeligste fugl!

El Cotillo: Byen har udvidet sig siden Clarke & Collins beskrivelse blev lavet, men man finder stadig let en grusvej nordud af byen ved at køre ind ad første vej, der går omkring nogle nye indkøbscentre. Herfra går en bred grusvej langs kysten og hvor denne drejer mod højre fortsættes ligeud ad et mindre spor, der kører forbi en række nye bosteder, der ligger spredt i landskabet. Et par Berberhøns krydsede sporet. De sidste huse er bygget som små ørkenforter ('My home is my castle') og derefter starter den mere uforstyrrede kyststeppe. Sporet vi fulgte blev hurtigt lidt

alternativt og vi stoppede nær den sidste bygning, der er en ruin med et vandopsamlingsanlæg. Herfra blev både Kravetrappe og Sortbuget Sandhøne observeret.

Embalse del los Molinos: Findes nemt ad en nyrenoveret grusvej fra Las Parcelas, dvs. tilkørsel nordfra. Man kan køre helt frem til den høje dæmning, der er bygget tværs over en snæver og dyb barranca og dermed giver basis for permanent vand. Da man går højt over den snævre vandflade på kanten af dalen forstyrres fuglene nemt - stor forsigtighed bør udvises. Vandstanden var lav ved vort besøg og det var svært at få øje på tamariskrattet, der er beskrevet i guidebogen. Måske er området indhegnet for at reducere afgræsning af geder.

Embalse del los Peñites: Et temmelig flot sted i de centrale bjerge, hvortil vi ankom sent på dagen, hvor solen var væk fra den snævre barranca og det var køligt og blæsende. Derfor kun få fugle. Den opdæmmende sø virkede udtørret, men vi nåede ikke helt frem til den. Meget vegetation, bl.a. tamariskrat, og området må være et spændende sted tidligere på dagen. Den nærliggende by og gamle hovedstad, Betancuria, er idyllisk med frodige bevoksninger omkring de gamle huse. Her fandtes en enkelt Østlig Kanarisk Blåmejse, der var 'target' arten for dette område.

Tenerife:

Anaga Peninsula: Vi kom en dag med temmelig megen blæst og omskifteligt vejr og kørte ind vest fra via byen La Laguna. Udsigtspunkt Mirador Pica del Inglés var umiddelbart stedet med den bedste udsigt. Fra P-pladsen fører en sti ud langs en kort højderyg med frie kig til begge sider. Men der går også en sti ned i skoven til venstre. Stigen snor sig straks forbi et ubenyttet cementhus på højre hånd og lidt senere på et fladt stykke passerer endnu en opgivet bygning på venstre hånd. Herefter går stien gennem skov nedad og efter få minutter nås et T-kryds. Blot 25 m yderligere til venstre fås udsigt over en skråning, hvor vi havde fine teleskop kig på 15+ Lille Laurbærdue, der fouragerede i en række bærbærende træer og ofte sad frit fremme. Ved Mirador Cruz del Carmen gik vi ad en natursti nedad (brochure udleveres i udstillingsbygningen) men der var ikke meget at se – måske på grund af blæsten og køligheden, men skoven er lav og meget præget af kæmpelyng bevoksninger. Et kort stop ved picnicpladsen nedenfor udsigtspunkt Mirador Jardin (der i øvrigt har en store koloni af det fine endemiske Tenerife Firben i murværket nedenfor udsigtsplatformen) var et langt bedre bud på et godt sted for skovens fugle. Træerne er meget ældre og skoven decideret frodig. Kurtiserende Lille Laurbærdue i trætoppene og andre fouragerende m.v. på et få minutters kort stop.

Erjos Ponds: Et ikke særlig charmerende område – en gammel grusgrav eller lignende, der er under tilgroning. Guidebogens kørevejledning er ikke længere helt præcis: Efter nedkørslen fra Puerto de Erjos passerer restauranten Fleitas og efter en km er der en lille korsvej med et busstop på *højre side* af vejen. Der drejes her *til venstre* af en meget lille sidevej, der går skråt bagud og ret stejlt nedad. Sidevejen fører forbi nogle huse med haver (mange Kanariefugle) og hurtigt efter holder man i grusgraven og kan gå rundt og finde huller i jorden med vand i bunden. Den største vandflade ligger nordligst. Mest overraskende var 4 Lille Laurbærdue, der kom for at drikke. Det er ikke beskrevet i guidebogen.

Monte del Agua: Frakørslen til denne fine dal med laurbærskov kommer blot 200 m efter frakørslen til Erjos Ponds. Igen et spor til venstre overfor byskiltet 'Erjos'. Der er i den grad tale om et spor – stenfyldt og bumpet. Det går først nedad og drejer mod højre for at køre opad forbi marker, eucalyptus-træer m.v. Er stedvist meget stenet men fremme ved en radiomast – og med udsigt over Erjos på højre hånd – nås starten af laurbærskoven og man forsvinder bogstaveligt ret ind i skoven ad en rimelig kørbar vej, der fortsætter på en 'hylde'. Man er således omgivet af tæt skov næsten hele tiden. Et fremragende sted at gå en lang morgengåtur. Hist og her er der udkigsmuligheder, men da

man hele tiden i skoven vil de mindre skovfugle kunne ses fint. Ved dette besøg sidst på eftermiddagen var der dog lille fugleaktivitet, men en enkelt overflyvende Lille Laurbærdue blev set (og en hørt kurre) ligesom der var fine kig på den lokale 'måske-art' Rødhals, der sang en kort, distinkt strofe og kaldte sit spidse kald, der ikke mindede om den hjemlige Rødhals. Vejen var beviseligt kørbar de første tre km – og der var jævnligt vendemuligheder ved sving m.v. Vejen indgår som vandrerute og blev ved besøget også flittigt benyttet af mountainbike ryttere.

Las Lajas: Det klassiske sted for Blå Bogfinke og vores erfaringer var tydeligvis, at det kan være vanskeligt ved tæt skydække. Første sene eftermiddagsbesøg med tæt skydække var helt forgæves efter bogfinkerne, men ved sidste stop i strålende morgensol var der hurtigt gevinst. Las Lajas ligger i c. 2000 m i et meget fint stykke fyrreskov, hvor de andre fugle arter for denne skovtype også ses nemt.

Gomera:

La Carbonera & Monte del Cedro: Vi fulgte helt anvisninger i guidebogen.

Drago de Agalán: Ved et udsigtspunkt med P-plads ca. 2 km nord for byen Alajero fører en brostensbelagt sti ned til et utroligt flot og gammelt drageblodstrø i dalen vest for vejen. Turen er nok en lille km lang og det var god kondi tilbage til bilen – men absolut anstrengelserne værd.

Billeje:

Vi havde ikke booket en bil hjemmefra, da det generelt er markant dyrere gennem de internationale selskaber og især med udlevering i lufthavnene. Men desværre havde vi forregnet os, idet alle lokale udlejningsfirmaer havde lukket ved vores ankomst en søndag eftermiddag. Da vi allerede næste formiddag havde flyvningen til Fuerteventura fra den nordlige lufthavn ved Santa Cruz (100 km's kørsel) var vi nødt til at få fat i en bil. Vi måtte endog tage en taxa tilbage til lufthavnen, vi netop havde forladt, og der leje en Avis-bil. 305 € for en uges leje af en VW Polo. Det kan gøres markant billigere ved et lokalt bureau. På Fuerteventura gav vi 75 € for en Citroën C3 i to dage. På Gomera 37.50 € for én dags leje af en Renault Clio og med den hyggelige besked om blot at fylde c. 10 l benzin på, så ville pengene passe – og at vi endelige skulle komme tilbage til kontoret i byen, som så ville give os et lift til færgen. Alle biler lejet med fuld forsikring.

Vejene er generelt gode. Mens der er fredeligt og begrænset trafik på Gomera og Fuerteventura, gør det modsatte sig gældende på Tenerife. Motorvejen, der forbinder øen langs sydøstkysten er ekstremt intensivt benyttet. På vej mod lufthavnen røg vi ind i en lang trafik kø ved Santa Cruz, der tog mere en ½ time at komme igennem. Vi var heldigvis advaret og var startet i god tid. Tilsvarende tog det over en halv time at komme af motorvejen efter Los Cristianos, hvor den afsluttende rundkørsel tydeligvis ikke kan fordele aftenmyldretidens trafik effektivt.

Flyvning:

Vi havde en lokal flyvning t/r til Fuerteventura, der var bestilt hjemmefra. Alle lokale flyvninger fra Tenerife sker fra den nordlige lufthavn, Aeropuerto del Norte, mens internationale charterankomster sker til Aeropuerto del Sur. Aeropuerto del Norte er en moderne, velfungerende lufthavn, der ligger lige ved motorvejen mellem Santa Cruz og Puerto de la Cruz. Der var en P-afgift på 12 € dag. Vores tilbageflyvning fra Fuerteventura var angivet til 20.20 og vi var heldigvis

tidligt i lufthavnen for allerede 19.45 blev vi bedt om at borde og flyet lettede 20.00 – altså 20 min før planlagt. Godt at solen gik ned allerede ved 18-tiden, så vi ikke havde et stramt program

Færge:

Vi søgte en langsom færge til Gomera-turen, men tilsyneladende går der i øjeblikket kun hurtigfærger fra Los Cristianos, der oven i købet er dyre: 24 € per person for en enkelt med Fred Olson Line. Der er en betalingsparkeringsplads lige ved siden af færgen (0.80 €/time).

Hotel:

Fast base i turistghettoen Barcelo Varadero i Puerto de Santiago på Tenerifes vestkyst. En velfungerende lejlighed med alt, hvad man behøver og ganske centralt i forhold til vores aktiviteter. På Fuerteventura havde vi én overnatning i den nordlige by Corralejo på hotellet Hesperia Bristol Playa - booket og betalt (400 kr) over nettet hjemmefra. Igen en god ferielejlighed. Da vi returnerede til Tenerife med et aftenfly tog vi en overnatning i Santa Cruz på det gode to-stjernede hotel Atlantico (73 €) i byen centrum. Derved udgik vi en masse ekstra kørsel, idet vi alligevel havde planlagt besøg på det fremragende natur- og kultur museum i Santa Cruz og samtidigt kombinerede dette besøg med en tur til laurbærskovene på Anaga halvøen nord for Santa Cruz.

Noter:

Daglige noter blev taget på observationer af pattedyr, fugle, krybdyr og sommerfugle. Et meget vekslende vejrlig gjorde det dog langt fra optimalt for de varmekrævende krybdyr og sommerfugle. Lokalitetsnavne følger Clarke & Collins (1996). * = foto taget af den pågældende art under turen. (F), (T) og (G) indikerer de tre besøgte øer, Fuerteventura, Tenerife og Gomera.

PATTEDYR

1. **Vildkanin** *Oryctolagus cuniculus*. 12/12 fæces Barranco de la Torre (F), 3 La Oliva (F), 13/12 10+ Embalse de las Peñitas (F), 16/12 enkelte trafikdræbte Gomera, 17/12 fæces Erjos dammene, 18/12 mange spor Teide (T). En introduceret art.
2. **Barbary Ground Squirrel** *Alantoxerus getulus*. 12/12 10+ Barranco de la Torre (F), 13/12 2 lige før Embalse de los Molinos (F), 2 Mirrador del Morro Velosa (F), 5 Embalse de las Peñitas (F). En introduceret art
3. **Cuvier's Næbhval** *Ziphius cavirostris*. 16/12 1 færge San Sebastian - Los Cristianos (T). En nougatbrun hvalryg med en ret markeret rygfinne dukkede op een gang. En mellemstor hval, der var tydeligt større end Grindehval. Farven & størrelse sandsynliggør denne art, der dog er vanskelig at bestemme med fuld sikkerhed.
4. ***Kortfinnet Grindehval** *Gobiocephalus macrorhynchus*. 16/12 3 færge San Sebastian - Los Cristianos (T), 17/12 30 ud for Los Gigantes (T).

5. **Øresvin** *Tursiops truncatus*. 15/12 5 ud for Los Gigantes (T).
6. ***Atlantisk Plettet Delfin**. *Stenella frontalis*. 17/12 4-500 ud for Los Gigantes (T).

Atlantisk Plettet Delfin. 17/12-2005

Kortfinnet Grindehval. 17/12-2005.

FUGLE

1. **Silkehejre** *Egretta garzetta*. 11/12 1 Los Gigantes (T), 12/12 1 Las Salinas (F), 13/12 1 Corralejo (F), 2 Embalse de los Molinos (F), 16/12 1 kørsel Los Gigantes - Los Cristianos (T), 1 ud for Los Cristianos (T), 17/12 8 fiskefarme ved Los Gigantes (T).
  2. **Fiskehejre** *Ardea cinerea*. 13/12 1 Embalse de los Molinos (F), 14/12 1 La Laguna (T),
  3. **Gravand** *Tadorna tadorna*. 13/12 1 Embalse de los Molinos (F). En lokal sjældenhed men næsten samtidigt var der yderligere en gravand på Gran Canaria og 6 på Lanzarote.
  4. **Rustand** *Tadorna ferruginea*. 13/12 c. 20 Embalse de los Molinos (F).
  5. **Krikand** *Anas crecca*. 17/12 2 Erjos Ponds (T).
  6. **Taffeland** *Aythya ferina*. 13/12 1 juv Embalse de los Molinos (F).
  7. **Ådselsgrib** *Neophron percnopterus*. 13/12 2 ad Embalse de los Molinos (F).
  8. **Musvåge** *Buteo buteo insularum*. 12/12 4 Barranco de la Torre (F), 1 kørsel (F), 13/12 1 La Oliva (F), 14/12 1 Anaga Peninsula (T), 16/12 2 Gomera, 17/12 1 Los Gigantes (T), 3 Erjos Ponds (T).
- Dværgørn** *Hieraetus pennatus*. 11/12 1 slankvinget og ret langhalet rovfugl set noget ukomplet mellem Guia de Isoro og Los Gigantes (T) var nok en lys Dværgørn. En lokal sjældenhed, der desværre ikke blev set godt nok til sikker bestemmelse.
9. **Vandrefalk/Berberfalk** *Falco pelegrinus/pelegrinoides*. 16/12 1 vandrefalke-type over havnen i San Sebastian (G) var en af disse to arter. Nåede lige netop ikke at teleskopet på dyret, der virkede temmelig storhovedet.

10. **Tårnfalk** *Falco tinnuculus canariensis/dacotiae*. 11/12 20+ under dagens kørsel gennem SW hjørnet af Tenerife, 12/12 4 kørsel (F), 13/12 1 kørsel (F), 1 El Cotillo (F), 2 Tefia (F), 14/12 2 kørsel (T), 15/12 1 (fra tovbanen c. 2800 m) Teide (T), 1 kørsel (T), 1 Las Lajas (T), 2 kørsel, 16/12 3 Gomera, 3 kørsel Los Gigantes - Los Cristianos (T), 17/12 2 Erjos Ponds (T), 2 Masca (T), 4 kørsel (T), 18/12 10 kørsel (T).
11. **Berberhøne** *Alectoris barbara*. 13/12 2 El Cotillo (F), 17/12 hørt Erjos Ponds (T). Arten er introduceret.
12. **Grønbenet Rørhøne** *Gallinula chloropus*. 17/12 25+ Erjos Ponds (T).
13. **Blishøne** *Fulica atra*. 11/12 4 i lille opdæmning N f Los Cristianos (T), 13/12 80 Embalse de los Molinos (F), 16/12 1 Gomera, 17/12 2 Erjos Ponds (T).
14. **Vestlig Kravetrappe** *Chlamydotis undulata fuertaventurae*. 12/12 2 (et par – den større han mere klar i farverne og med en mere distinkt sort stribe på halsen) La Oliva (F), 13/12 2 (et par) El Cotillo (F).
15. **Ørkenløber** *Cursorius cursor bannermani*. 12/12 3 La Oliva (F), 13/10 1 Embalse de los Molinos (F).
16. **Stylteløber** *Himantopus himantopus*. 13/12 3 Embalse de los Molinos (F).
17. **Vibe** *Vanellus vanellus*. 17/12 1 Erjos Ponds (T).
18. **Stor Præstekrave** *Charadrius hiaticula*. 12/12 4 Las Salinas (F).
19. **Lille Præstekrave** *Charadrius dubius*. 13/12 14 Embalse de los Molinos (F).
20. **Hvidbrystet Præstekrave** *Charadrius alexandrius*. 12/12 1 han Las Salinas (F),
21. **Strandhjejle** *Pluvialis squatarola*. 12/12 5 Las Salinas (F), 13/12 1 Embalse de los Molinos (F).
22. **Dobbeltbekkasin** *Gallinago gallinago*. 17/12 1 Erjos Ponds (T).
23. **Stenvender** *Arenaria interpres*. 12/12 5 Las Salinas (F), 13/12 5 Corralejo (F).
24. **Lille Regnspove** *Numenius phaeopus*. 12/12 3 Las Salinas (F), 13/12 5 Corralejo (F).
25. **Mudderklire** *Actitis hypoleucos*. 12/12 1 juv Las Salinas (F), 13/12 2 Embalse de los Molinos (F).
26. **Sortbuget Sandhøne** *Pterocles orientalis*. 13/12 4 El Cotillo (F), 2 Embalse de los Molinos (F).
27. **Sildemåge** *Larus fuscus*. 13/12 1 adult kørsel mod El Cotillo (F).

28. ***Sølvmåge** *Larus cachinnans atlantis*. Ses enkeltvis og i småflokke langs kysten og kommer også jævnlige glidende over i de lavere dele af indlandet. Største antal noteret blev 200 over havet efter fiskerbåde ud for Los Gigantes (T) 15/12, men også 'mange' noteret – ofte parvist – på klipperne sammesteds, hvor arten ser ud til at yngle, ligesom der 12/12 var i hundredvis over Los Lobos øen ud for Corralejo (F) – afstanden var lang, men det så også ud til at være et ynglested. Over havet ofte set flyve lidt skråpeagtigt i lav flugt mellem bølgerne med stive lidt svirrende vinger – har også nogle drej, der virker lidt skråpeagtige. Er arten mon generelt pelagisk?
29. **Splitterne** *Sterna sandvicensis*. 12/12 4 Las Salinas (F), 17/12 3 Los Gigantes (T).
30. **Klippedue** *Columba livia*. Alle byer har flokke af tamduer, men stortset overalt på landet kan der ses klippeduer af vildtypen. Nødvendigvis ikke altid noteret: 11/12 +, 12/12 25+ Barranco de la Torre (F), + kørsel (F), 13/12 bl.a. 30 Embalse de las Peñitas (F), 14/12 1 Anaga Peninsula (T), 15/12 2 Teide (T), 16/12 + Gomera, 17/12 2 Erjos Ponds (T), 18/12 8 Las Lajas (T), 10 kørsel (T).
31. **Lille Laurbærdue** *Columba bolli*. 14/12 15+ Anaga Peninsula (Mirador Pico del Inglés) (T), 10+ Anaga Peninsula (picnicplads nedenfor Mirador Jardin) (T), 16/12 1 La Cabonera (G), 2 Monte el Cedro (G), 17/12 4 Erjos Ponds (T), 1 + 1 kurrende Monte del Agua (T). En række gode kig på denne fine due, der ikke virkede så notorisk svær at se som guidebogen indikerer.
32. **Stor Laurbærdue** *Columba junoniae*. 16/12 1 La Cabonera (G), 4 Monte el Cedro (G). En rigtig flot og stor due. Er både markant større og mere langhalet end sin lillebror.
33. **Tyrkerdue** *Streptopelia decaocto*. Generelt vidt udbredt og nødvendigvis ikke altid noteret. Ses især i byerne med også f.eks. ved husene på kyststeppen S for El Cotillo. Ofte hørt synge men en del set fugle kan være efterfølgende art. 11/12 1 hotellets have i los Gigantes, 5 Aeropuerto Renia Sofia, enkelte kørsel, 12/12 + i byerne på Fuerteventura, 13/12 20+ Corralejo (F), 30+ kørsel, 15 El Cotillo (F), 20 Betancuria (F), 10 Embalse de las Peñitas (F), 14/12 + (T), 16/12 + (G), 17/12 bl.a. h ved hotellet, 18/12 + kørsel (T).
34. **Skoggerdue** *Streptopelia roseagrisea var. risoria*. 13/12 2 Corralejo (F), 16/12 2 Playa Santiago (G). Noteret to steder p.gr.a. hannens mere enkle sang. Fngeskabsformen *risoria* er oplagt forvildet fra fangskab.
35. **Ensfarvet Sejler** *Apus unicolor*. 16/12 15 Los Cristianos (T).
36. **Hærfugl** *Upupa epops*. 11/12 1 N f Los Cristianos (T) (kørsel fra lufthavn til hotel), 13/12 1 før El Cotillo (F), 1 Tefia (F), 16/12 1 kørsel Los Cristianos - Los Gigantes (T).
37. ***Stor Flagspætte** *Dendrocopus major canariensis*. 15/12 6 Las Lajas (T), 18/12 1 + 1h Las Lajas (T). Var tydeligvis en rutineret skraldefugl, der systematisk undersøgte affaldsspandene på den store picnicplads.
38. **Sanglærke** *Alauda arvensis*. 13/12 9 El Cotillo (F).

Stor Flagspætte. Las Lajas. 18/2-2005

39. ***Kanarisk Piber** *Anthus berthelotti berthelotti*. 12/12 1 Barranco de la Torre (F), 1 Las Salinas (F), 2 kørsel (F), 1 La Oliva (F), 13/12 10+ El Cotillo (F), 1 La Oliva (F), 4 Tefia (F), 6 Embalse de los Molinos (F), 4 Mirador del Morro Velosa (F), 15/12 16 Teide (T), 1 Las Lajas (T), 17/12 2 Masca (T), 18/12 1 Teide (T).

Kanarisk Piber. Teide 15/12.

40. **Hvid Vipstjert** *Motacilla alba*. 12/12 2 La Oliva (F), 13/12 2 Embalse de los Molinos (F).
41. **Bjergvipstjert** *Motacilla cinerea canariensis*. 14/12 1 Aeropuerto Norte (T), 16/12 2 Gomera.
42. **Kanarisk Rødhals** *Erithacus [rubecula] superbis*. 14/12 1 Anaga Peninsula (picnicplads nedenfor Mirador Jardin) (T), 17/12 1 Erjos Ponds (T), 3 Monte del Agua (T).
43. ***Kanarisk Bynkefugl** *Saxicola dacotiae*. 12/12 1 han 2 hunner Barranco de la Torre (F).
44. **Solsort** *Turdus merula cabreræ*. 11/12 4-5 Los Gigantes (T) promenade, 14/12 1 sa Anaga Peninsula (Cruz del Carmen) (T), 2 Anaga Peninsula (Mirador Pico del Inglés) (T), 4 Anaga Peninsula (picnicplads nedenfor Mirador Jardin) (T), 16/12 75+ Monte el Cedro (G), 1 Kørsel Los Cristianos (T) - Los Gigantes (T), 17/12 20 Erjos Ponds (T), 10 Monte del Agua (T), 18/12 2 kørsel (T).
45. **Munk** *Sylvia atricapilla*. 13/12 1 han Betancuria (F).
46. **Sorthovedet Sanger** *Sylvia melanocephalus leucogastra*. 12/12 1 hun + 1 hørt Barranco de la Torre (F), 13/12 1 han 1 hun Betancuria (F), 17/12 1 hun Erjos Ponds (T).
47. **Brillesanger** *Sylvia conspicillata orbitalis*. 12/12 8+ Barranco de la Torre (F), 1 La Oliva (F), 13/12 2 El Cotillo (F).
48. **Kanarisk Gransanger** *Phylloscopus [collybita] canariensis*. 14/12 1 Santa Cruz (T), 10 Anaga (T), 15/12 2 h Las Lajas (T), 16/12 2 h Monte el Cedro (G), 3 Drago de Agalan (G), 17/12 1 hotellet (T), 25 Erjos Ponds (T), 4 Monte del Agua (T), 18/12 2 Las Lajas (T), 2 Vilaflor (T).
49. **Kanarisk Fuglekonge** *Regulus [regulus] teneriffæ*. 14/12 4 Anaga Peninsula (Mirador Pico del Inglés) (T), 4 Anaga Peninsula (Cruz del Carmen) (T), 15/12 2 Las Lajas (T), 18/12 2 Las Lajas (T).

50. **Østlig Kanarisk Blåmejse** *Parus [caeruleus] degener*. 13/12 1 Betancuria (F).
51. **Vestlig Kanarisk Blåmejse** *Parus [caeruleus] teneriffae*. 14/12 4 Anaga Peninsula (T), 15/12 4 Las Lajas (T), 16/12 1 Monte El Cedro (G), 17/12 1 Monte del Agua (T), 18/12 2 Las Lajas (T), 2 Vilaflor (T).
52. ***Sydlig Stor Tornskade** *Lanius meridiornalis koenigi*. 12/12 1 Barranco de la Torre (F), 3 kørsel, 2 La Oliva (F), 13/12 2 før El Cotillo (F), 1 Embalse de los Molinos (F), 3 Embalse de las Peñitas (F), 16/12 1 Kørsel Los Cristianos (T)-Los Gigantes (T), 18/12 1 Teide (T).
53. **Ravn** *Corvus corax tingitanus*. 12/12 2 Barranco de la Torre (F), 2 kørsel (F), 1+1 La Oliva (F), 13/12 2 El Cotillo (F), 5 før Tefia (F), 2 Embalse de los Molinos (F), 2 Betancuria (F), 2 Embalse de las Peñitas (F).
54. **Stær** *Sturnus vulgaris*. 12/12 1 La Oliva (F).
55. **Spansk Spurv** *Passer hispaniolensis*. 11/12 20+ hotellet i Los Gigantes (T), 12/12 100+ Barranco de la Torre (F), + kørsel (F), 50+ La Oliva (F), 13/12 2 Corralejo (F), 50 El Cotillo (F), 100 Betancuria (F), 50 Embalse de las Peñitas (F), 16/12 + Gomera.
56. **Kanarisk Bogfinke** *Fringilla [coelebs] canariensis*. 14/12 10 Anaga, 16/12 1 Monte El Cedro (G), 18/12 1 Las Lajas (T).
57. ***Blå Bogfinke** *Fringilla teydea teydea*. 18/12 3 hanner 3 hunner Las Lajas (T).

Blå Bogfinke han. Las Lajas. 18-12-2005

Blå Bogfinke hun. Las Lajas 18-12-2005

58. **Gulirisk** *Serinus serinus*. 14/12 2 sandsynligvis denne art N.f.La Laguna (T).
59. **Kanarieflugl** *Serinus canaria*. 15/12 30 Las Lajas (T), 16/12 5 Gomera, 17/12 25 Erjos Ponds (T), 18/12 20 Las Lajas (T), 10 kørsel (T).
60. **Tornirisk** *Carduelis cannabina harterti*. 12/12 6 Las Salinas (F), 10 1 Barranco de la Torre (F), 10 La Oliva (F), 13/12 2 Corralejo (F), 8 Embalse de los Molinos (F).

61. **Ørkendompap** *Bucanetes githagineus amantum*. 12/12 10+ Barranco de la Torre (F), 13/12 5 El Cotillo (F), 2 La Oliva (F), 4 Embalse de los Molinos (F).

KRYBDYR

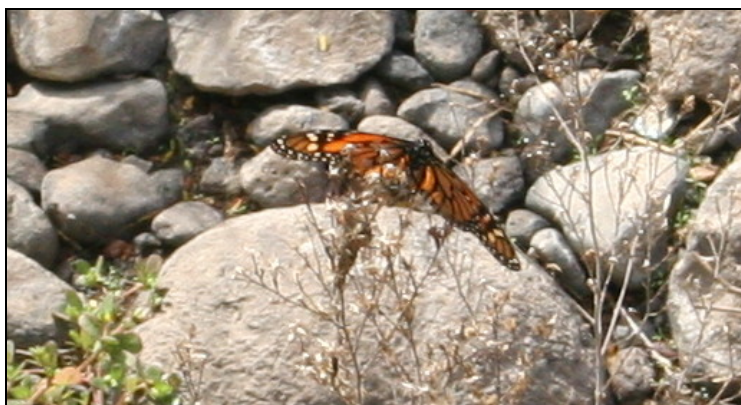
1. **Atlantisk Firben** *Gallotia atlantica*. 12/12 3 Barranco de la Torre (S.f.lufthaven), 13/12 1 Embalse de los Molinos (F).
2. **Tenerife Firben** *Gallotia galloti*. 14/12 koloni (10+) Jardin udsigtspunkt Anaga-halvøen.

FRØER

1. **Ustribet Løvfros** *Hyla meridionalis*. 17/12 1 hørt var efter al sandsynlighed denne art Erjos Ponds (T).

SOMMERFUGLE

1. **Kanarisk Kålsommerfugl** *Pieris cheiranthi*. 14/12 1 formodentlig denne art La Laguna (T).
2. **Lille Kålsommerfugl** *Artogeia rapae*. 18/12 3 omkring Vilaflor (T).
3. **Tidselsommerfugl** *Vanessa cardui*. 12/12 1 Barranco de la Torre (F), 13/12 1 El Cotillo (F).
4. **Elverstens Sommerfugl** *Elphinstonia charlonia*. 13/12 1 Tefia (F), 3 Embalse de los Molinos (F).
5. ***Monark** *Danaus plexippus*. 14/12 3 Santa Maria.

Monark. Santa Cruz. 14-12-2005

Litteratur:

Fugle: Mullarney, K, L.Svensson & D.Zetterström, 1999. Fugle I Felten. L&R Fakta.
Sommerfugle: Tolman, T, R.Lewington & L.Trolle, 1997. Europas sommerfugle. Gads Forlag.

Krybdyr: Arnold, Nick & Ovenden, Denys (2002): A Field Guide to the Reptiles and Amphibians of Britain & Europe. Collins.

Pattedyr: Reeves et. al. 2002. Sea Mammals of the World. A Complete Guide to Whales, Dolphins, Seal, Sea Lions and Sea Cows. A & C Black.

GUIDEBØGER:

Fugle: Clarke, Tony & Collins, David. 1996. A Birdwatchers' Guide to the Canary Islands. Uundværlig.

Alment: Politikens dækker de Kanariske Øer i to bøger, hhv 'Turen går til Tenerife, Gomera, La Palma og El Hierro' og 'Turen går til Gran Canaria, Fuerteventura og Lanzarota'. Der er meget stort overlap i de to udgivelser med lange gentagelser i de almene afsnit. Naturen er meget ringe omtalt og der er ofte deciderede fejl – tit ganske komiske. F.eks. bliver yngleforekomsten af Kuhl's Skråper på Los Lobos øen ved Fuerteventura udnævnt til ynglende Søjapegøjer! Og nok er de Kanariske Øer kendt for verdens største firben, men der er langt fra de 9 m lange monstre, som nævnes fra El Hierro, til nutidens dyr, der p.gr.a. efterstræbelse er blot 60-70 cm lange, men som subfossile fund viser tidligere blev op til 1½ m.

Vi medbragte også den nyeste Lonely Planet Guide om de Kanariske Øer. Er ikke mere end OK – men er dog pålidelig i de almene afsnit.

Stor Tornskade. Teide. 18-12-2005.

Kontaktadresser:

Uffe Gjøl Sørensen, Overgaden Oven Vandet 68, 2, DK-1415 København K. Tlf. 32 57 42 10. E-mail: ugs@post7.tele.dk.

Lene Smith, Aksel Møllers Have 14, 3th, 2000 Frederiksberg. Tlf. 38 88 71 52. E-mail: lene.smith@ghh.jay.net.